

ВІДЗИВ

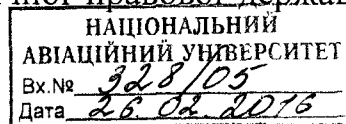
офіційного опонента на дисертацію **Дмитра Володимировича Швеця**

«Підготовка майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04. – теорія і методика професійної освіти

Політичні та соціально-економічні зміни у нашому суспільстві, розбіжність національних інтересів, соціального і культурного рівнів життя спричинюють ряд різноманітних непорозумінь між різними верствами населення нашої країни та загрожують національним інтересам і безпеці держави. Захист інтересів держави та кожного окремого мешканця вбачається у створенні надійної системи підготовки висококваліфікованих офіцерів в системі МВС, оскільки саме внутрішні війська відіграють значну роль в забезпеченні національної безпеки України. За таких умов особливої важливості набуває така організація освітнього процесу у ВНЗ МВС, яка забезпечує розвиток професійних та особистісних якостей майбутнього офіцера, його духовного та творчого потенціалу, цілеспрямованого та ефективного становлення власної професійної компетентності. Актуальним завданням сьогодення є реформування, оптимізація роботи Міністерства внутрішніх справ України за всіма напрямками задля перетворення міліції на такий правоохоронний орган, який відповідав би вимогам українського суспільства та європейським демократичним стандартам.

У цих умовах особливу увагу керівництво МВС зосереджує на практичному спрямуванні фахової підготовки правоохоронців, засвоєнню ними цінностей демократичного суспільства та готовності забезпечити безпеку громадян, суспільства та держави в цілому.

Величезний педагогічний потенціал сучасної вищої школи вимагає різнобічного осмислення, творчого засвоєння і практичного застосування з метою підготовки висококваліфікованих спеціалістів будь-якої галузі, зокрема і військової. Завдання розбудови України як демократичної правової держави,

створення умов входження в європейські та євроатлантичні структури вимагає комплексного розв'язання питань оптимізації складу та чисельності органів внутрішніх справ, удосконалення їхньої діяльності, особливо у частині кадрового забезпечення та профпідготовки працівників. Вдосконалення системи професійної підготовки правоохоронців є логічним продовженням процесів реформування правоохоронної системи в Україні.

Слід надати належне Дмитру Володимировичу Швецю, який привернув увагу педагогів до однієї з проблем вітчизняної системи вищої професійної освіти, що потребує нагального розв'язання стратегічного завдання державної освітньої політики – в процесі фахової підготовки створити умови для підвищення якості освіти майбутніх офіцерів МВС України з точки зору охорони та забезпечення громадського порядку у суспільстві.

Проблема удосконалення фахової підготовки й формування професійної компетентності майбутніх правоохоронців неодноразово привертала увагу науковців. Проте системно-структурний аналіз наукової літератури й дисертацій показав, що питання підготовки майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку не було предметом цілісного та системного вивчення. Саме тому важливим завданням на сьогодні є пошук шляхів покращення підготовки майбутніх правоохоронців до охорони та забезпечення громадського порядку. Про актуальність цієї теми свідчить і необхідність вирішення суперечностей між входженням у сучасний економічний, культурний та інформаційний простір життєдіяльності суспільства, з одного боку, та недостатньою адаптованістю системи освіти до урахування нових змін у процесі підготовки майбутніх офіцерів МВС – з іншого. Актуальність теми, її недостатня теоретична розробленість та об'єктивна необхідність підвищувати якість фахової підготовки майбутніх офіцерів Національної поліції зумовили вибір теми дослідження: «Підготовка майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки».

До інших чинників, що актуалізують тему дослідження можна віднести виявлену автором можливість зняти суперечності між:

– зростаючими особистісно-професійними вимогами до моральних, професійних та психологічних якостей майбутніх правоохоронців та реально набутими у процесі навчання знаннями й професійними уміннями, яких недостатньо для роботи в конкретних умовах;

– необхідністю формування професійної компетентності майбутнього офіцера на основі ефективних психолого-педагогічних технологій фахової підготовки.

Виходячи з цього, представлена дисертаційна робота є актуальною та своєчасною, а її результати дозволять підвищити якість професійної підготовки фахівців в системі відомчої освіти. Цей висновок також підтверджується тісним зв'язком даного дослідження з Переліком пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2010-2014 років, затвердженого наказом МВС України від 29 липня 2010 за номером 347. Дослідження також включено до плану науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт Національної академії внутрішніх справ на 2012 рік.

Усвідомлення автором актуальності і доцільності тематики, що розробляється, дозволило визначити об'єкт, предмет (с. 8), мету дослідження (с. 7), виділити основні завдання (с. 7-8).

У підході здобувача до вивчення проблеми та розв'язання поставлених завдань приваблює побудована модель формування готовності майбутніх офіцерів МВС до охорони і забезпечення громадського порядку, що враховує всі аспекти її створення та базується на ряді взаємопов'язаних і взаємообумовлених положень, передбачаючи мотиваційну складову у тісному зв'язку із самостійною діяльністю, котра вимагає від курсантів незалежного, точного та реального визначення особистісних цілей і усвідомлення ними змісту та результативності діяльності (с. 133). Використання автором педагогічних технологій, педагогічних засобів і методів дослідження не є декларативними і підтверджують достовірність отриманих автором результатів щодо дієвості розробленої моделі формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку у майбутніх офіцерів МВС (с. 133-135).

Вищевикладене дозволяє стверджувати, що представлена дисертаційна робота є актуальною та своєчасною, а її результати дозволять підвищити якість фахової підготовки майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки. Цей висновок підтверджується оприлюдненням отриманих результатів проведеного дослідження на міжнародних, міжрегіональних та науково-теоретичних конференціях та кількістю опублікованих автором робіт. Основні результати викладено у 16 наукових публікаціях, серед яких 15 одноосібних, з них 8 статей у фахових виданнях України й іноземних держав у галузі педагогіки та 8 публікацій у матеріалах наукових конференцій.

Мети дослідження автор досягає розв'язанням п'яти задач, на виконання яких спрямовані усі його складові: вступ, три розділи, висновки до розділів та загальні висновки. До позитивних чинників дисертації слід віднести її чітку загальну структуру, логічну побудову кожного розділу. Аналіз використаних джерел (229 найменувань, із них 5 – іноземною мовою) свідчить про високий рівень обізнаності автора з теми дослідження.

Для реалізації поставлених завдань у першому розділі дисертації автором проведено всебічне теоретичне дослідження особливостей та змісту професійної діяльності майбутніх офіцерів МВС, розкрито її структуру та виявлено взаємозв'язки між її внутрішніми компонентами. Встановлено, що вона відрізняється від будь-якої діяльності специфікою своїх завдань, умовами, засобами, труднощами регламентованої діяльності, психологічним змістом. Виявлені специфічні умови служби офіцера, до яких належить, зокрема особливий характер об'єкта діяльності (люди, техніка); особливі засоби діяльності (зброя, радіоелектронні пристрої); інтенсивність функціонування особистісних психічних механізмів та висока інтелектуальна напруга при виконанні професійних завдань (с.17). Автором проаналізовано вимоги до майбутніх фахівців, основними з яких є високий рівень правових знань і спеціальної підготовки, здатність до налагодження відносин співпраці з колегами та громадянами, особиста дисциплінованість і почуття відповідальності за доручену справу, поєднання глибоких знань із практичними

навичками і вміннями. Відповідно встановлено зміст професійної підготовки (с. 20), проведено аналіз функцій професійної діяльності (с.18), з'ясовано сутність поняття, зміст, структуру і компоненти готовності до виконання професійних завдань, вищий рівень сформованості якої забезпечує спрямованість особистості на успішне виконання професійних дій.

З метою розроблення дієвого механізму формування у майбутніх офіцерів МВС готовності до охорони і забезпечення громадського порядку другий розділ дисертації присвячено моделюванню навчального процесу на основі науково-методичного обґрунтуванню педагогічних умов.

Відповідно до поставленого завдання було розроблено програму дослідження з комплексним використанням теоретичних, емпіричних та експериментальних методів, що забезпечило теоретико-методичну цілісність дослідної роботи та взаємоузгодження дій усіх учасників експерименту. Автором ретельно проаналізовано завдання дослідно-експериментальної роботи та обґрунтовано доцільність застосування методу експерименту з метою доведення попередньо сформульованих теоретичних припущень щодо підвищення рівня сформованості готовності майбутніх офіцерів до охорони та забезпечення громадського порядку (с. 52) з подальшим детальним обґрунтуванням положень, які лягли в основу проведення педагогічного експерименту.

На окрему увагу заслуговує використання сукупності теоретичних, емпіричних та експериментальних методів науково-педагогічних досліджень, проведений аналіз котрих дозволив автору визначити їхню роль та специфіку у дослідженні окремих аспектів становлення фахівця.

На основі теоретичного аналізу функцій та практичних завдань, що їх виконують офіцери МВС, автор обґрунтував та визначив критерії (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і особистісно-рефлексивний), на основі яких було проведено діагностику та визначено рівні сформованості готовності до дій з охорони і забезпечення громадського порядку, а також об'єктивно оцінено результативність роботи щодо її цілеспрямованого формування.

Важливе практичне значення у представленій роботі мають четвертий та п'ятий підрозділи другого розділу (с. 95 – 146), в яких автор наводить та обґрунтовує, з подальшим оцінюванням їхньої ефективності, педагогічні умови формування готовності з охорони і забезпечення громадського порядку: активізація та розвиток у курсантів мотивації до навчальної діяльності; забезпечення професійної спрямованості практичної складової підготовки майбутніх офіцерів у ВНЗ; оптимізація змісту, форм і методів формування готовності до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки; використання особистісно-орієнтованого підходу при викладанні спеціальних дисциплін. Заслуговує на позитивну оцінку методологічна конструкція побудови педагогічної моделі формування готовності майбутніх офіцерів з охорони і забезпечення громадського порядку, котра враховує структурні, змістові та процесуальні особливості розвитку цієї якості, визначає відбір форм, методів і засобів педагогічної взаємодії курсантів і науково - педагогічного складу.

Загальні висновки (с. 180-182) узагальнюють основні здобутки автора, завершують теоретико-методологічне та методико-практичне дослідження, що характеризується як науковою значущістю, так і практичною корисністю. Усе це дозволяє констатувати, що мета дослідження досягнута, і як свідчить зміст висновків, поставлені завдання виконані.

В цілому дисертація складає позитивне враження. Відзначимо належне впровадження результатів дисертаційного дослідження у практику вищих навчальних закладів. Робота розширена завдяки додаткам, які вміщують тест-опитувальник щодо спрямованості навчальної мотивації, тест для визначення мотивації професійної діяльності, тест для визначення самооцінки емоційно-мотиваційної орієнтації у міжгруповій взаємодії. Вважаємо додатки доцільними.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Швеця Дмитра Володимировича, вкажемо на окремі зауваження та побажання:

1. У розділі 1.1. стверджується, що, з огляду на інтеграцію України в європейській простір, неодмінною є орієнтація на стандарти підготовки

майбутніх офіцерів європейських правоохоронних органів. У списку використаних джерел є п'ять іноземною мовою. Вважаємо за доцільне приділити увагу також вивченню досвіду поліцейської освіти і поліцейської підготовки в країнах Західної Європи чи хоча б навести порівняльну характеристику стандартів підготовки майбутніх офіцерів національних та європейських правоохоронних органів. На нашу думку, це дозволило б дати рекомендації щодо використання зарубіжного досвіду в національній системі підготовки фахових офіцерів МВС.

2. Автору слід було запропонувати характеристику рівнів сформованості готовності до охорони та забезпечення громадського порядку та детальніше описати методикку визначення рівнів у майбутніх офіцерів МВС;

3. У тексті автореферату бажано було б ширше розкрити роль спеціальних дисциплін у формуванні готовності майбутніх правоохоронців до охорони та забезпечення громадського порядку.

4. Велике значення у дисертаційному дослідженні приділено розвитку готовності майбутніх офіцерів до вирішення конфліктних ситуацій, яку розглядають як інтегроване утворення, що охоплює ряд конфліктологічних знань, умінь та навичок, а також відповідних особистісних якостей (с. 32), що, на нашу думку, вимагає уваги до розширення змістовного спектру психологічних дисциплін, а, отже, і ще однієї педагогічної умови, яка полягає у психолого-педагогічній підтримці особистості майбутнього офіцера та організації навчально-консультативної допомоги.

5. Перелік ключових слів у авторефераті можна було б розширити, наприклад словами «фахова підготовки майбутніх офіцерів», «зміст професійної діяльності майбутніх офіцерів», «мотивація курсантів» тощо, оскільки слова «професійна підготовка», «формування готовності...» не повністю відображають основний зміст дисертації.

Однак вказані зауваження й побажання не знижують теоретичної і практичної значущості роботи. Вважаємо, що робота Д. В. Швеця є цілісним, самостійно виконаним дослідженням актуальної проблеми. Проведене дослідження виконано на достатньому науковому рівні, гармонійно поєднує

теоретичний і прикладний аспекти і, відповідно, становить значний науковий інтерес і практичну цінність.

Автореферат дисертаційного дослідження Д. В. Швеця написаний відповідно до чинних вимог і повністю розкриває особливості проведеного дослідження та його результати, які широко представлені у періодичних виданнях.

Дисертація Д. В. Швеця «Підготовка майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки» за актуальністю та змістом, обсягом і якістю оформлення, повнотою викладу її основних результатів у публікаціях відповідає чинним вимогам, а її автор цілком заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04. – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов,
директор Центру міжнародних зв'язків
Вінницького національного
технічного університету

М. Г. Прадівляний

